

MALİ MÜŞAVİR ADAYLARININ FİNANSAL OKURYAZARLIK TUTUM VE DAVRANIŞLARIYLA İLGİLİ BİR İNCELEME

Dr. Öğr. Üyesi Turgay MÜNYAS*

Makale Gönderim Tarihi : 10.06.2020 / Kabul Tarihi : 03.12.2020

Makale Türü: Araştırma

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, reel sektörün mali işleri konusunda en önemli destek aldığı mali müşavir adaylarının finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarının incelenmesidir. Çalışmada; mali müşavir adaylarının finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarının cinsiyet faktörü, yaş faktörü, eğitim faktörü ve mali müşavirlik ofisinde çalışma durumu faktörü gibi faktörlere göre farklılık gösterip göstermediği inceleme konusu olmuştur. Çalışma kapsamında, Türkiye’de sayısı 2019 Kasım ve Aralık dönemlerinde 11000 kişi olduğu tahmin edilen mali müşavir adayları stajyerlerinden 475 kişiye anket uygulaması yapılmıştır. Ankette mali müşavir adaylarına cinsiyet, yaş, eğitim ve mali müşavirlik ofisinde çalışma durumu gibi faktörlerle ilgili soruların yanı sıra finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarını belirlemeye yönelik sorular yöneltilmiştir. Çalışmada, mali müşavir adaylarının finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarının belirlenen faktörlere göre farklılık gösterip göstermediği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Davranış, Finansal Okuryazarlık, Finansal Tutum, Mali Müşavir Adayları

Jel Kodu: G41, G53, M41

* İstanbul Okan Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, e-Mail: turgay.munyas@okan.edu.tr, ORCID: orcid.org/0000-0002-8558-2032

A REVIEW ON THE FINANCIAL LITERACY ATTITUDES AND BEHAVIORS OF FINANCIAL ADVISOR CANDIDATES

ABSTRACT

This study aims to investigate the financial literacy attitudes and behaviors of the financial advisor candidates, who provide the most important support to the real sector in terms of financial affairs. The study investigates whether financial literacy attitudes and behaviors of financial advisor candidates differed according to factors such as gender, age, education, and employment in a public accountant's office. Within the scope of the study, 475 trainees were surveyed, among the estimated 11,000 financial advisor candidates in Turkey as of November-December 2019. In the survey, financial advisor candidates were asked questions towards determining their financial literacy attitudes and behaviors, as well as the questions about factors such as gender, age, education and working status in a public accountant's office. In the study, it was attempted to determine whether the financial literacy attitudes and behaviors of financial advisor candidates differed according to specified factors.

Keywords: Financial Behavior, Financial Literacy, Financial Attitude, Financial Advisor Candidates

JEL Code: G41, G53, M41

1. GİRİŞ

Finansal okuryazarlık, ekonomik birimlerin finansal ürünlerin kullanımında ve yönetiminde sahip oldukları yeterli finansal bilgiyle değerlendirme yapmasını ve finansal araçların seçiminde etkili ve doğru kararlar verebilmesini sağlayan yeterlilik düzeyi olarak ifade edilir. Başka bir söylemle ifade etmek gerekirse ekonomik birimlerin sahip oldukları gelirlerini, birikimlerini ve yatırımlarını rasyonel bir şekilde değerlendirme ve yönetebilme yeteneği olarak ifade edilir. Ekonomik krizlerin çok sık yaşandığı, dünya nüfusunun sürekli bir artış eğiliminde olması ve kaynakların yetersiz olması nedeniyle finansal okuryazarlığın önemi her geçen gün artmaktadır. Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütünün (OECD) dünya çapında finansal okuryazarlık için belirlediği üç önemli kriter bulunmaktadır. Bunlar; finansal bilgi, finansal tutum ve finansal davranıştır. Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütüne göre bu üç kritere sahip olan ekonomik birimlerin finansal okuryazar olduğu kabul edilmektedir.

Finansal bilgi; ekonomik birimlerin finansal kaynaklara ulaşabilmesini, finansal ürünler ve temel finansal kavramlar konusunda bilgi sahibi olunmasını ifade eder. Finansal bilginin iki boyutu bulunmaktadır. Bunlar; makro ve mikro düzeylerdir. Makro düzey ekonominin genelini ifade ederken mikro düzey hane halkı ve bireylerin mali yapısını ifade etmektedir.

Finansal tutum; sahip olunan kaynaklar ile birikim ve gelecek planları ile ilgili aşamaları ifade eder. Ekonomik birimlerin sahip oldukları kaynakları dikkatli kullanma, idareli bir şekilde tüketme, gelecek

için tasarruf yapma gibi konularda daha önce yaşadığı çeşitli tecrübeler sonucu düzenli bir davranış göstermeleri olarak ifade edilmektedir. Başka bir ifade ile ekonomik birimlerin finansal konulara karşı vermiş olduğu tepki olarak ifade edilmektedir. Finansal tutum, finansal okuryazarlığın önemli bir parçasıdır.

Finansal davranış; finansal davranış kısmı ilk iki adımda öğrenilen finansal bilgi ve bu bilgiler doğrultusunda oluşturulan finansal tutumun eyleme geçme durumunu ifade eder. (<https://finansalbirey.com/finans/finansal-okuryazarlik-tanimi-finansal-bilgi-tutum-davranis-motivasyon/.html>). Yukarıda değinildiği üzere finansal tutum, ekonomik birimlerin finans konularına karşı vermiş olduğu tepki olarak ifade edilirken finansal davranış ise ekonomik birimlerin finans konularında gerçekleştirdiği eylem olarak ifade edilmektedir.

Finansal okuryazar bir ekonomik bireyin; sahip olduğu kaynaklarını iyi yönetebilme, finans sisteminin işleyişini mantığını anlayabilme, finansal planlar ve programlar yapabilme ve iyi iletişim kurabilme gibi birtakım tutum ve davranışlara sahip olması gerekmektedir (Gökmen, 2012, 24).

Bu çalışmada; finansal okuryazarlık kavramı sahip olunan kaynakların yönetimi, kısa, orta ve uzun vadeli finansal planlar ve finansal araçların seçimi gibi çeşitli yönlerden değerlendirilip mali müşavir adaylarının finansal bilgi, finansal tutum ve finansal davranışlarını ölçmeye yönelik analizler yapılmıştır.

2. LİTERATÜR

Literatür incelendiğinde finansal okuryazarlık tutum, davranış ve finansal bilgi ile ilgili yapılan çalışmalar aşağıdaki gibidir. Literatür taraması yapıldığında yapılan çalışmaların genellikle finansal okuryazarlığı araştırmaya yönelik çalışmalar olduğu görülmektedir.

Chen & Volpe (1998) yaptıkları çalışmada üniversite öğrencilerinin cinsiyet, yaş ve eğitim değişkenlerinin finansal okuryazarlıkla ilişkisini araştırmışlardır. Çalışmayı 924 üniversite öğrencisine uyguladıkları anket çalışması ile gerçekleştirmişlerdir. Chen ve Volpe çalışmanın sonucunda cinsiyet, yaş ve eğitim değişkenlerinin finansal okuryazarlık ile aralarında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca Chen ve Volpe çalışmada Almenger ve Dreber'in elde ettikleri sonuçlara paralel olarak finansal okuryazarlık düzeyinin erkeklerde kadınlara göre daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Danes & Haberman (2007) yılında üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada kızların mali yönetim bakımından erkeklerin ise bireysel krediler ve sigorta hakkında bilgi sahibi olduklarını tespit etmişlerdir. Danes ve Haberman yaptıkları çalışmanın sonucunda tespit ettikleri önemli şey; tasarruf ve harcama unsurları ile cinsiyetler arasında istatistiki ve anlamlı olarak bir farklılık olduğunu tespit etmişlerdir. Danes ve Harman erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla miktarda tasarruf ve harcamada bulduklarını tespit etmişlerdir.

Lusardi & Mitchell (2008) gerçekleştirdikleri çalışmada 785 kadın bireye uyguladıkları anketle finansal okuryazarlık düzeylerini araştırmışlardır. Lusardi ve Mitchell çalışmada ankete katılan katılımcıların temel finans bilgisini ölçmeye yönelik sorularda zorlandıklarını ve katılımcıların temel finansa dair kavram düzeylerinin eksik olduğunu tespit etmişlerdir.

Rooij, Lusardi & Alessie (2011) yılında 1508 borsa yatırımcına uygulanan anketle yatırımcının okuryazarlık düzeyi araştırılmıştır. Rooij, Lusardi ve Alessie yaptıkları çalışmada finansal bilgi seviyesi ile eğitim seviyesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit etmişlerdir. Chen ve Volpe'nin elde ettikleri ve Almenger ve Dreber'in elde ettikleri sonuçlara paralel sonuçlar elde etmişlerdir. Finansal okuryazarlık düzeyinin erkeklerde kadınlara göre daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Er, vd., (2014) yaptıkları çalışmada öğrencilerinin cinsiyet değişkeni ile finansal okuryazarlıkla ilişkisini araştırmışlardır. Çalışmayı 824 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirmişlerdir. Çalışmanın sonucunda erkek öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyinin kadın öğrencilere göre daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Fatoki (2014) yılında Güney Afrika'da işletme bölümü öğrencileri hariç üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini incelemek amacıyla yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin düşük olduğunu tespit etmiştir.

Ünal & Düger (2015) yapmış oldukları çalışmada cinsiyet değişkeni ve medeni durum değişkeni ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Yaptıkları çalışmada cinsiyet değişkeni ve medeni durum değişkeni ile finansal okuryazarlık arasındaki bir ilişki tespit edememişlerdir.

Almenger & Dreber (2015) yılında yaptıkları çalışmada borsa yatırımcısının finansal okuryazarlık belirlenmesinde cinsiyet değişkeni ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Almenger ve Dreber 1300 tane İsveç yatırımcısına yaptıkları anket çalışması ile analizi gerçekleştirmişlerdir. Yaptıkları çalışmanın sonucunda cinsiyet değişkeni faktörüne göre finansal okuryazarlık düzeyinin erkeklerde kadınlara oranla daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Alkaya & Yağlı (2015) yılında yapmış oldukları çalışmada Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF öğrencilerinin finansal bilgi, tutum ve davranışlarını araştırmışlardır. Alkaya ve Yağlı çalışmanın sonucunda öğrencilerin finansal tutum ile finansal davranışlarının arasında ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Öğrencilerin finansal bilgi düzeylerinin yeterli seviyede olmadığını tespit etmişlerdir. Ayrıca çalışmada öğrencilerin olumlu finansal tutum ve davranış gösterdiklerine rastlamışlardır.

Homan (2015) yapmış olduğu çalışmada demografik değişkenlerin finansal okuryazarlık seviyesi üzerindeki etkisini araştırmıştır. Homan çalışmanın sonucunda finansal okuryazarlık seviyesi açısından kız öğrenciler ile erkek öğrenciler açısından herhangi bir fark olmadığı durumunu tespit etmiştir.

Öztürk & Demir (2015) yılında yapmış oldukları çalışmada akademik personelin finansal okuryazarlık konularında sahip oldukları finansal bilgileri, finansal davranışları ve finansal tutumları araştırılarak finansal okuryazarlıklarını belirlemeye çalışmışlardır. Çalışma akademik personeli üzerinden yapılmıştır. Öztürk ve Demir çalışmanın sonunda akademik personelinin finansal okuryazar bireyler olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca üniversite akademik personelinin finansal eğitime ihtiyaç duyduklarını tespit etmişlerdir.

Coşkun (2016) önlisans öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin finansal tutumlarını ve davranışlarını nasıl etkilediğini tespit edebilmek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmada öğrencilerin finansal araçlar hakkında bilgi sahibi olduğunu tespit etmiştir. Coşkun, finansal araç seçiminde öğrencilerin bi-

linçli karar verme ve bilinçli tercih yaptıklarını tespit etmiştir. Çalışmanın önemli sonuçlarından biri de öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyesinin % 49,6 gibi düşük bir oranda olduğunu tespit etmiştir.

Barış (2016) yılında üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesine yönelik yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin temel düzey seviyesinde finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olmadığını ancak ileri düzey seviyesinde finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğunu tespit etmiştir. Çalışmanın önemli sonuçlarından biri de finansal okuryazarlık düzeyinin sadece cinsiyet değişkenine göre farklılaştığını tespit etmiştir. Erkek öğrencilerin sahip oldukları finansal okuryazarlık düzeylerinin kız öğrencilerin sahip oldukları finansal okuryazarlık düzeyinden düşük olduğunu tespit etmiştir.

Danışman, vd., (2016) yılında finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi amacıyla yaptıkları çalışmada cinsiyet, yaş, okudukları bölüm ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkinin derecesi ve yönünü araştırmışlardır. Çalışmanın sonucunda; cinsiyet ve sınıf durumu değişkeni ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında bir ilişki tespit edilememiştir. Cinsiyet değişkeni ile menkul kıymet piyasası arasında ilişki tespit etmişlerdir. Ayrıca kredi kartı kullanımı ile okudukları bölüm arasında zayıf ve pozitif yönlü ilişki tespit etmişlerdir. Çalışmanın önemli sonuçlarından biri ise gelir durumu ile finansal okuryazarlık arasında bir ilişki bulunmamıştır.

Ada (2017) yaptığı çalışmada sağlık sektörünün en önemli çalışanları olan hemşirelerin kişisel finans ile ilgili sahip oldukları tutum ve davranışlarının belirlenmiş demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini araştırmıştır. Ada, yaptığı araştırmada hemşirelerin kişisel finans ile ilgili sahip oldukları tutumlarının sadece gelir düzeyine göre farklılaştığını tespit etmiştir. Ayrıca hemşirelerin kişisel finans ile ilgili davranışlarının ise sadece eğitim durumuna göre farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Gelir düzeyi yüksek olan hemşirelerin daha olumlu finansal tutum sergilediklerini tespit etmiştir. Çalışmanın önemli sonuçlarından biri ise eğitim durumu açısından kişisel finans ile ilgili davranışların farklılık gösterdiğidir.

Er & Çetintaş (2018) yılında yaptıkları çalışmada işçilerin finansal okuryazarlık düzeylerini araştırmışlardır. Çalışmanın analizini 298 işçinin katılım gösterdiği anket çalışması ile gerçekleştirmişlerdir. Çalışmanın sonucunda işçilerin, günlük olarak yürütmüş oldukları iş ve işlemleri bakımından finansal okuryazarlık düzeylerinin nispeten yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Özer (2019) yılında gerçekleştirdiği çalışmada sağlık yönetimi bölümünde okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemek ve finansal okuryazarlık düzeyi üzerinde demografik faktörlerin etkili olup olmadığını araştırmıştır. Özer, yaptığı çalışmanın sonucunda öğrencilerin finansal okuryazarlık algılarının alt boyutlar özelinde orta seviyede olduğunu tespit etmiştir.

Mandell & Klein 2019 yılında yapmış oldukları çalışmada finansal okuryazarlık eğitiminin finansal davranış üzerinde etkisi olup olmadığını incelemişlerdir. Çalışmanın sonunda kişisel finans dersi alan öğrenciler ile kişisel finans dersi almayan öğrenciler karşılaştırılarak sonucuna ulaşmaya çalışmışlardır. Çalışmanın sonunda Mandell ve Klein kişisel finans dersi alan öğrencilerin kişisel finans dersi almayan öğrencilere göre daha iyi finansal davranışlar göstermedikleri sonucuna ulaşmışlardır.

3. İSTATİSTİK ANALİZ

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Çalışmanın amacı; mali müşavir adaylarının finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarının cinsiyet faktörü, yaş faktörü, eğitim faktörü ve mali müşavirlik ofisinde çalışma durumu faktörü gibi faktörlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir. Çalışma akademik çalışmalarla geliştirilen, Sarıgül tarafından geliştirilen ölçek kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamındaki katılımcılara 5 adet demografik soru ile 14 adet tasarruf ve harcama olmak üzere mali müşavir adaylarının finansal tutum ve davranışlarını belirlemeye yönelik hazırlanmış anket sunulmuştur. Anket 475 katılımcıya uygulanmıştır. Bu çalışmanın amacı, mali müşavir adaylarının finansal tutum ve davranışlarını belirlerken hangi faktörlerin belirleyici olduğunu tespit etmek ve bu faktörleri incelemektir.

3.2. Veri Toplama Aracı

Çalışmanın konusunu oluşturan veri Temel Eğitim Staj Merkezi (TESMER) tarafından yapılan sınavı kazanan ve staj sürecinde olan mali müşavir adaylarına ulaşılarak temin edilmiştir. Anket çalışmasının yapıldığı zaman aralığı olan Kasım ve Aralık 2019 döneminde staj sürecinde olduğu tahmin edilen stajyer sayısı 11000 civarındadır. Dolayısıyla 11000 stajyerden 475 mali müşavir stajyerine ulaşılarak ankete katılımları sağlanmaya çalışılmıştır.

3.3. Örneklem Seçimi

Çalışmanın konusunu oluşturan örneklem, Temel Eğitim Staj Merkezi (TESMER) tarafından yapılan Staja Giriş Sınavlarını kazanan ve staj sürecinde olan meslek mensubu adaylarından oluşturulmuştur. Anket çalışmasının yapıldığı zaman aralığı olan Kasım ve Aralık 2019 dönemin staj sürecinde olduğu tahmin edilen stajyer sayısı 11000 civarındadır. Mevcut 11000 mali müşavir stajyerinden 475 tanesine ulaşıp ankete katılım göstermeleri sağlanmıştır.

3.4. Araştırmanın Varsayımları ve Kısıtları

Ankete katılım gösteren kişilerin ölçekte yer alan sorulara yanıt verirken gerçek düşüncelerini ifade ettikleri, ankete kendi istekleri ile yanıt verdikleri ve anketi doğru ve tam bir biçimde yanıtladıkları kabul edilmiştir. Anketteki örneklem sayısının artırılmasında birtakım güçlüklerle karşılaşmıştır, ankete katılımları talep edilen kişiler zamanı olmadıklarını belirterek katılım göstermeyeceklerini ifade etmişlerdir. Çalışmanın kısıtı olarak katılımcıların anket katılımına olumlu bakmamış olmalarıdır.

3.5. Araştırmanın Hipotezleri

Tablo 1: Araştırmanın Hipotezleri

H	Hipotez
H1	Cinsiyet açısından harcama, tutum algı ve ilgi boyutları için anlamlı farklılık vardır
H2	Yaş açısından harcama, tutum algı ve ilgi boyutları için anlamlı farklılık vardır
H3	Eğitim durumu açısından harcama, tutum algı ve ilgi boyutları için anlamlı farklılık vardır
H4	Mali Müşavirlik Ofisinde Çalışma Durumu açısından tutum algı ve ilgi boyutları için anlamlı farklılık vardır
H5	Harcama, tutum algı ve ilgi boyutları arasında anlamlı ilişki vardır

3.6. Bulgular ve Yorumlar

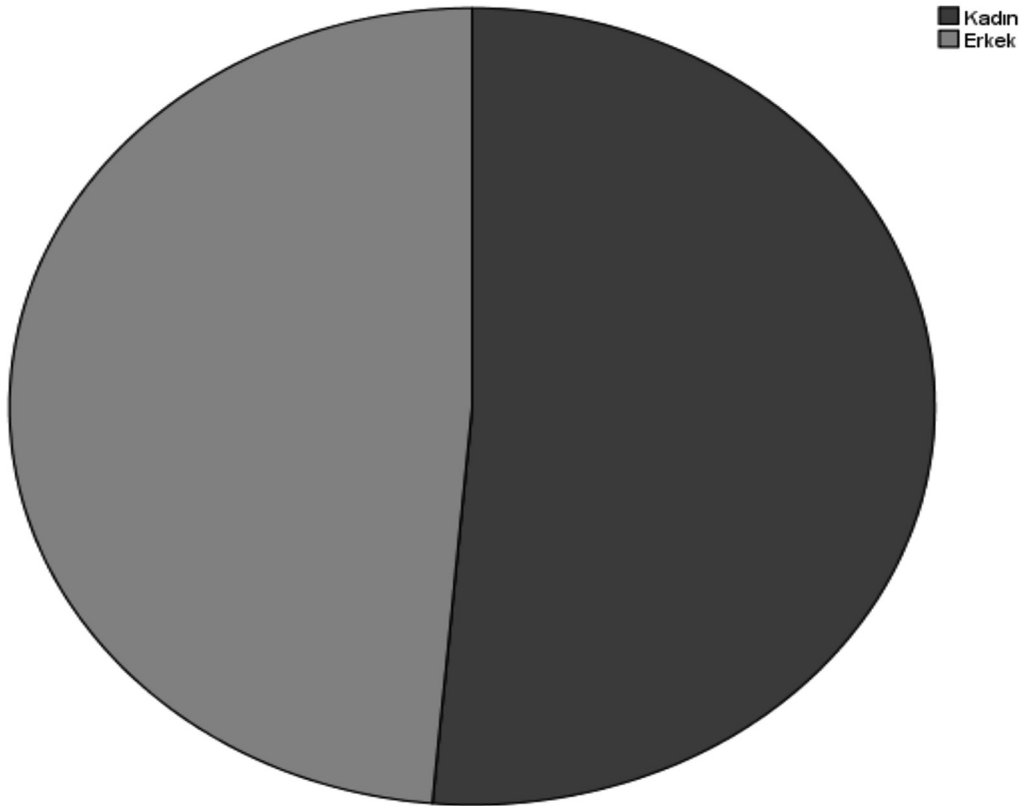
3.6.1. Tanımsal Bulgular

Yapılan anketin güvenilirlik testleri olarak Cronbach Alpha değeri, İkiye Bölme (split), Paralel, Mutlak Kesin Paralel (strict) değerleri ele alınarak gerçekleştirilmiştir. Cronbach Alpha değerinin %70'ten yüksek olması anketin başarılı olduğunun bir göstergesi olarak kabul edilir. Bazı araştırmacılar, bu oranın %75' ten yüksek olmasını kabul ederler. Diğer kriterlerin de %70'ten yüksek olması anketin iç tutarlılığının sağlandığını gösterir ve yapılan çıkarımlara güvenebileceğini ortaya koyar. Yapılan anketin güvenilirlik analizi sonuçları incelendiğinde; Cronbach-Alpha = 0.908, Paralel = 0.907, Strict = 0.907 olarak belirlenmiştir. Yapılan çalışmanın ilk aşamasında ankete yanıt verenlere yönelik temel bilgiler aşağıdaki gibidir:

Tablo 2: Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılım Tablosu

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kadın	244	51,4	51,4	51,4
Erkek	231	48,6	48,6	100,0
Toplam	475	100,0	100,0	

Ankete katılan mali müşavir adaylarının %51,4'ü kadın iken %48,6'sı erkektir.

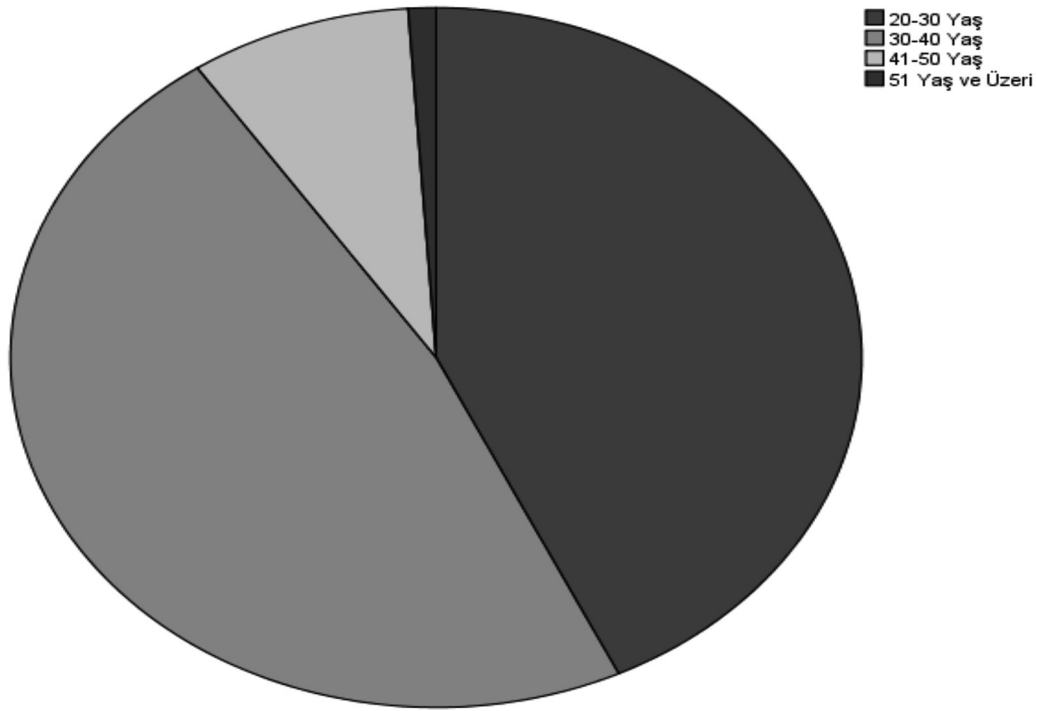
Grafik 1: Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılım Grafiği

Tablo 3: Yaş Değişkenine Göre Dağılım Tablosu

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
20-30 yaş	204	42,9	42,9	42,9
30-40 yaş	226	47,6	47,6	90,5
41-50 yaş	40	8,4	8,4	98,9
51 yaş ve Üzeri	5	1,1	1,1	100,0
Toplam	475	100,0	100,0	

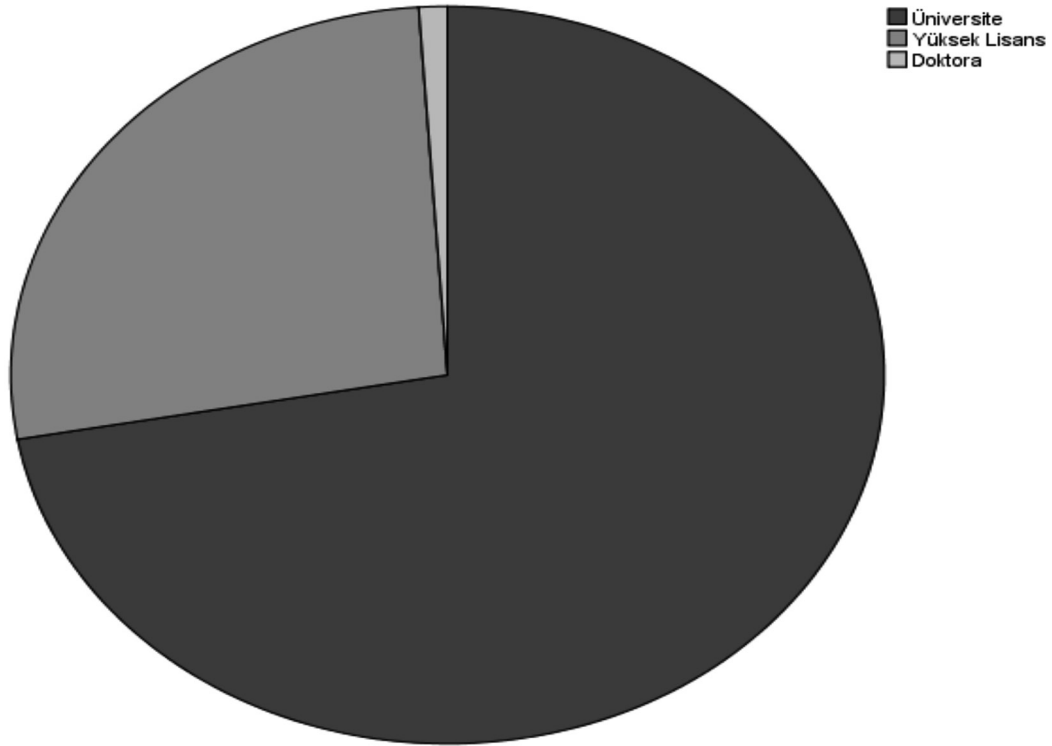
Ankete katılan mali müşavir adaylarının %42,9'u 20-30 yaş, %47,6'sı 30-40 yaş, %8,4'ü 41-50 yaş aralığında iken %1,1'i 51 yaş ve üzeridir.

Grafik 2: Yaş Değişkenine Yönelik Dağılım Grafiği

Tablo 4: Eğitim Durumuna Göre Dağılım Tablosu

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Üniversite	343	72,2	72,2	72,2
Yüksek Lisans	127	26,7	26,7	98,9
Doktora	5	1,1	1,1	100,0
Toplam	475	100,0	100,0	

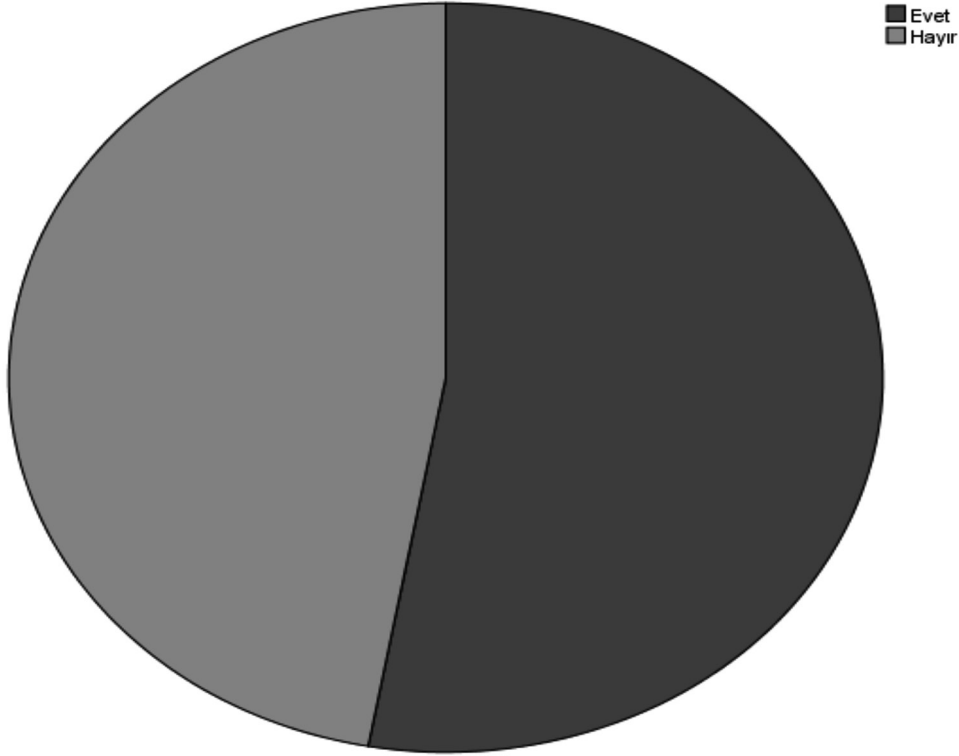
Ankete katılan mali müşavir adaylarının %72,2'sinin eğitim durumu üniversite, %26,7'sinin yüksek lisans ve %1,1'inin ise doktora.

Grafik 3: Eğitim Durumuna Göre Dağılım Grafiği

Tablo 5: Mali Müşavirlik Ofisinde Çalışma Durumuna Göre Dağılım Tablosu

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	251	52,8	52,8	52,8
Hayır	224	47,2	47,2	100,0
Toplam	475	100,0	100,0	

Ankete katılan mali müşavir adaylarının %52,8'i bir mali müşavirlik ofisinde çalışmakta iken %47,2'si bir mali müşavirlik ofisinde çalışmamaktadır.

Grafik 4: Mali Müşavirlik Ofisinde Çalışma Durumuna Göre Dağılım Grafiği

3.6.2. Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği Boyutlarına Yönelik Sıklık Dağılım Analizi

Tablo 6: Harcama Boyutuna Yönelik Sıklık Dağılım Tablosu

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ort. ± Ss.		
1. Para ile ilgili konular karmaşıktır.	6,9	20,4	7,6	36,6	28,4	3,59	±	1,28
7. Alışveriş yapmak mutluluğum için çok önemlidir.	12,4	19,8	15,2	30,3	22,3	3,30	±	1,34
8. Para, harcanmak içindir, biriktirmek için değildir.	18,9	30,3	16,2	20,4	14,1	2,80	±	1,34
9. Harcamalarımı kontrol etmekte zorlanırım.	15,6	32,6	13,1	25,3	13,5	2,88	±	1,32
11. Paramın nasıl bittiğini anlamam.	15,6	25,5	10,5	26,3	22,1	3,14	±	1,42
GENEL						3,14	±	

Önerme 1: “Para ile ilgili konular karmaşıktır.” önermesine katılımcıların %6,9’u “Kesinlikle Katılmıyorum”, %20,4’ü “Katılmıyorum”, %7,6’sı “Kararsızım”, %36,6’sı “Katılıyorum” ve %28,4’ü “Kesinlikle Katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,59 ve standart sapma değeri ise 1,28 olarak bulunmuştur.

Önerme 2: “Alışveriş yapmak mutluluğum için çok önemlidir.” önermesine katılımcıların %12,4’ü “Kesinlikle Katılmıyorum”, %19,8’i “Katılmıyorum”, %15,2’si “Kararsızım”, %30,3’ü “Katılıyorum” ve %22,3’ü “Kesinlikle Katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,30 ve standart sapma değeri ise 1,34 olarak bulunmuştur.

Önerme 3: “Para, harcanmak içindir, biriktirmek için değildir.” önermesine katılımcıların %18,9’u “Kesinlikle Katılmıyorum”, %30,3’ü “Katılmıyorum”, %16,2’si “Kararsızım”, %20,4’ü “Katılıyorum” ve %14,1’i “Kesinlikle Katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 2,80 ve standart sapma değeri ise 1,34 olarak bulunmuştur.

Önerme 4: “Harcamalarımı kontrol etmekte zorlanırım.” önermesine katılımcıların %15,6’sı “Kesinlikle Katılmıyorum”, %32,6’sı “Katılmıyorum”, %13,1’i “Kararsızım”, %25,3’ü “Katılıyorum” ve %13,5’i “Kesinlikle Katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 2,88 ve standart sapma değeri ise 1,32 olarak bulunmuştur.

Önerme 5: “Paramın nasıl bittiğini anlamam.” önermesine katılımcıların %15,6’sı “Kesinlikle Katılmıyorum”, %25,5’i “Katılmıyorum”, %10,5’i “Kararsızım”, %26,3’ü “Katılıyorum” ve %22,1’i “Kesinlikle Katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,14 ve standart sapma değeri ise 1,42 olarak bulunmuştur.

Tablo 7: Tutum Boyutuna Yönelik Sıklık Dağılım Tablosu

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ort. ± Ss.		
2. Planlanmış harcamalar için köşede para bulundurulmalıdır.	0,8	1,3	1,1	31,6	65,3	4,59	±	0,66
10. Haftalık ve aylık harcama planları yaparım.	6,5	10,5	12,4	39,4	31,2	3,78	±	1,18
12. Alışveriş yaparken fiyatları kıyaslarım.	4,4	5,5	5,5	36,6	48,0	4,18	±	1,06
13. Birşey satın alırken finansal durumumu dikkate alırım.	2,1	3,2	6,1	31,4	57,3	4,39	±	0,90
GENEL						4,24	±	

Önerme 6: “Planlanmış harcamalar için köşede para bulundurulmalıdır.” önermesine katılımcıların %0,8’i “Kesinlikle Katılmıyorum”, %1,3’ü “Katılmıyorum”, %1,1’i “Kararsızım”, %31,6’sı “Katılıyorum” ve %65,3’ü “Kesinlikle Katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,59 ve standart sapma değeri ise 0,66 olarak bulunmuştur.

Önerme 7: “Haftalık ve aylık harcama planları yaparım” önermesine katılımcıların %6,5’i “Kesinlikle Katılmıyorum”, %10,5’i “Katılmıyorum”, %12,4’ü “Kararsızım”, %39,4’ü “Katılıyorum” ve %31,2’si “Kesinlikle Katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,78 ve standart sapma değeri ise 1,18 olarak bulunmuştur.

Önerme 8: “Alışveriş yaparken fiyatları kıyaslarım.” önermesine katılımcıların %4,4’ü “Kesinlikle Katılmıyorum”, %5,5’i “Katılmıyorum”, %5,5’i “Kararsızım”, %36,6’sı “Katılıyorum” ve %48’i “Kesinlikle Katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,18 ve standart sapma değeri ise 1,06 olarak bulunmuştur.

Önerme 9: “Bir şey satın alırken finansal durumumu dikkate alırım.” önermesine katılımcıların %2,1’i “Kesinlikle Katılmıyorum”, %3,2’si “Katılmıyorum”, %6,1’i “Kararsızım”, %31,4’ü “Katılıyorum” ve %57,3’ü “Kesinlikle Katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,39 ve standart sapma değeri ise 0,90 olarak bulunmuştur.

Tablo 8: Algı Boyutuna Yönelik Sıklık Dağılım Tablosu

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ort. ± Ss.		
3. Finansal planlama ve bütçe çok parası olanlar için geçerlidir.	21,7	33,9	5,9	22,1	16,4	2,78	±	1,43
4. Günlük ve haftalık gibi kısa dönemler için harcama planı yapmak gereksizdir.	22,7	39,6	8,2	16,8	12,6	2,57	±	1,34
5. Ne yaparsam yapayım finansal durumumda çok değişiklik olmaz.	18,5	33,3	13,9	21,7	12,6	2,77	±	1,32
GENEL						2,70	±	

Önerme 10: “Finansal planlama ve bütçe çok parası olanlar için geçerlidir.” önermesine katılımcıların %21,7’si “Kesinlikle Katılmıyorum”, %33,9’u “Katılmıyorum”, %5,9’u “Kararsızım”, %22,1’i “Katılıyorum” ve %16,4’ü “Kesinlikle Katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 2,78 ve standart sapma değeri ise 1,43 olarak bulunmuştur.

Önerme 11: “Günlük ve haftalık gibi kısa dönemler için harcama planı yapmak gereksizdir.” önermesine katılımcıların %22,7’si “Kesinlikle Katılmıyorum”, %39,6’sı “Katılmıyorum”, %8,2’si “Kararsızım”, %16,8’i “Katılıyorum” ve %12,6’sı “Kesinlikle Katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 2,57 ve standart sapma değeri ise 1,34 olarak bulunmuştur.

Önerme 12: “Ne yaparsam yapayım finansal durumumda çok değişiklik olmaz” önermesine katılımcıların %18,5’i “Kesinlikle Katılmıyorum”, %33,3’ü “Katılıyorum”, %13,9’u “Kararsızım”, %21,7’si “Katılıyorum” ve %12,6’sı “Kesinlikle Katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 2,77 ve standart sapma değeri ise 1,32 olarak bulunmuştur.

Tablo 9: İlgili Boyutuna Yönelik Sıklık Dağılım Tablosu

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ort. ± Ss.		
6. Finans konularında eğitim almak isterim.	2,1	4,6	12,0	32,2	49,1	4,21	±	0,97
14. Gazetelerin ve televizyonların ekonomi ve finans haberlerini izlerim.	4,8	9,3	14,7	37,9	33,3	3,85	±	1,13
GENEL						4,03	±	

Önerme 13: “Finans konularında eğitim almak isterim.” önermesine katılımcıların %2,1’i “Kesinlikle Katılmıyorum”, %4,6’sı “Katılmıyorum”, %12’si “Kararsızım”, %32,2’si “Katılıyorum” ve %49,1’i “Kesinlikle Katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,21 ve standart sapma değeri ise 0,97 olarak bulunmuştur.

Önerme 14: “Gazetelerin ve televizyonların ekonomi ve finans haberlerini izlerim” önermesine katılımcıların %4,8’i “Kesinlikle Katılmıyorum”, %9,3’ü “Katılmıyorum”, %14,7’si “Kararsızım”, %37,9’u “Katılıyorum” ve %33,3’ü “Kesinlikle Katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,85 ve standart sapma değeri ise 1,13 olarak bulunmuştur.

3.6.3. Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Faktör analizi, birbiriyle ilişkili p tane değişkeni bir araya getirerek az sayıda ilişkisiz ve kavramsal olarak anlamlı yeni değişkenler (faktörler, boyutlar) bulmayı amaçlayan çok değişkenli bir analiz yöntemidir. Ölçeklere yönelik yapılan açıklayıcı faktör analizi sürecinde öncelikle verilerin faktör analizine uygun olup olmadığı test edilmiştir. Buna göre veri setinin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliği iyi düzey olan 0,70 değerinin üzerinde 0.913 olarak gerçekleşmiştir. Analize tabi tutulan maddelerin/değişkenlerin tutarlılığını ölçen Bartlett küresellik testi istatistiksel olarak anlamlı ($\chi^2= 4852,48$ ve $p=,000$) olarak tespit edilmiştir. Yapılan testler sonucunda açıklayıcı faktör analizi için kullanılacak örneklemin yeterli bir büyüklükte olduğu tespit edilmiş ve faktör analizinin uygunluğu belirlenmiştir.

Veri setinin uygunluğuna yönelik yapılan testlerden sonra veri setinin uygun olduğu onaylandıktan sonra yapılan testlerle onaylanmasının ardından faktör yapısının ortaya konulması amacıyla faktör tutma yöntemi olarak “Varimax” döndürme metodu ile temel bileşenler analizi yöntemi uygulanmıştır. Faktör yapısında, toplam varyansın %69.19’ünü açıklayan dört faktörlük bir yapı oluşturulmuş ve belirlenmiştir. Çokluk vd., (2012) yılında yaptıkları çalışmada, sosyal bilimlerde yapılan çalışmalarda çok faktörlü desenlerde açıklanan varyansın %40 ile %60 arasında olması yeterli olarak kabul etmektedirler. Yapılan analizde dört boyut toplamda varyanstaki değişimin %69.19’ünü açıkladığı için faktörlerin açıklama oranı yeterli olarak kabul edilmiştir ve Anti-ımağ matris diyagonal değerleri 0.50 değerinin üzerinde

çıkıştır. Bu nedenle herhangi bir soru çıkarma işlemine gerek kalmamıştır. Faktör analizi sonucunda Extraction (çıkarma) sütununda değeri 0,20'nin altında kalan sorular Costello ve Osborne (2005) yılında yaptıkları çalışmada belirtildiği üzere, varyans değişime etkileri az olduğu için analiz dışında bırakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda dört faktör için 0,20 değerinin altında bir soru olmadığı için anketten soru çıkarımı yapılmamış, tüm anket soruları çalışmada kullanılmıştır.

Tablo 10: Finansal Okur-Yazarlık Ölçeği Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Faktör 1: Harcama	Açıkladığı varyans: 21.45	Cronbach alpha (CA):0.910
	Faktör yükü	Madde silinirse CA
1. Para ile ilgili konular karmaşıktır.	,592	0.903
7. Alışveriş yapmak mutluluğum için çok önemlidir.	,517	0.909
8. Para harcanmak içindir, biriktirmek için değildir.	,647	0.900
9. Harcamalarımı kontrol etmekte zorlanırım.	,676	0.900
11. Paramın nasıl bittiğini anlamam.	,577	0.902
Faktör 2: Tutum	Açıkladığı varyans: 19.23	Cronbach alpha (CA):0.907
	Faktör yükü	Madde silinirse CA
2. Planlanmış harcamalar için köşede para bulundurulmalıdır.	,667	0.905
10. Haftalık ve aylık harcama planları yaparım.	,619	0.900
12. Alışveriş yaparken fiyatları kıyaslarım.	,676	0.901
13. Bir şey satın alırken finansal durumumu dikkate alırım.	,625	0.905
Faktör 3: Algı	Açıkladığı varyans: 15.95	Cronbach alpha (CA):0.905
	Faktör yükü	Madde silinirse CA
3. Finansal planlama ve bütçe çok parası olanlar için geçerlidir.	,622	0.890
4. Günlük ve haftalık gibi kısa dönemler için harcama planı yapmak gereksizdir.	,701	0.894
5. Ne yaparsam yapayım finansal durumumda çok değişiklik olmaz.	,712	0.901
Faktör 4: İlgi	Açıkladığı varyans: 12.56	Cronbach alpha (CA):0.900
	Faktör yükü	Madde silinirse CA
6. Finans konularında eğitim almak isterim.	,763	0.892
14. Gazetelerin ve televizyonların ekonomi ve finans haberlerini izlerim.	,621	0.890

3.6.4. Hipotezlerin Test Edilmesi

Çalışmada kullanılacak yöntemlerin belirlenmesi amaçlı normal dağılım testlerinden Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk kullanılmıştır. Yapılan her iki normallik testi sonucunda $p < 0.05$ olarak bulunmuştur. Bu nedenle normal dağılımın sağlanmadığını belirten H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Bu yüzden grup farklılığı analizlerinde non-parametrik yöntemler kullanılacaktır. Grup farklılıklarının analizinde 2 grup için Mann-Whitney-U testi ile 3 ve üzeri grup için Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Farkın kaynağı için ortalama sıra (mean rank) değerlerine bakılmıştır.

Tablo 11: Cinsiyet açısından Mann-Whitney U sınaması sonuçları

Boyutlar	Grup	N	Ortalama sıra	Mann-Whitney U	p
Harcama	Kadın	244	233,88	27176,500	0,501
	Erkek	231	242,35		
Tutum	Kadın	244	240,79	27501,000	0,648
	Erkek	231	235,05		
Algı	Kadın	244	214,60	22472,500	0,000*
	Erkek	231	262,72		
İlgi	Kadın	244	234,17	27247,500	0,528
	Erkek	231	242,05		

*0.05 için anlamlı farklılık

Harcama, tutum ve ilgi boyutları kadın ve erkek arasında anlamlı bir farklılık göstermemekte iken algı boyutu anlamlı bir farklılık göstermektedir. Ortalama sıra değerlerine bakıldığında erkek katılımcıların daha olumlu yanıtlar verdiği görülmektedir.

Tablo 12: Yaş Açısından Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	N	Ortalama Sıra	Ki-kare değeri	p
Harcama	20- 30 yaş	204	244,66	4,082	0,253
	30- 40 yaş	226	237,53		
	41- 50 yaş	40	200,60		
	51 yaş ve Üzeri	5	286,70		
Tutum	20- 30 yaş	204	237,67	0,286	0,963
	30- 40 yaş	226	238,44		
	41- 50 yaş	40	241,13		
	51 yaş ve Üzeri	5	206,70		
Algı	20- 30 yaş	204	234,61	1,232	0,745
	30- 40 yaş	226	242,67		
	41- 50 yaş	40	223,96		
	51 yaş ve Üzeri	5	277,90		
İlgi	20- 30 yaş	204	235,14	0,447	0,93
	30- 40 yaş	226	239,56		
	41- 50 yaş	40	239,44		
	51 Yaş ve Üzeri	5	272,50		

Yaş grupları açısından bakıldığında harcama, tutum, algı ve ilgi boyutlarından hiçbiri yaş grupları ile aralarında anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 13: Eğitim Durumu Açısından Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	N	Ortalama sıra	Ki-kare değeri	p
Harcama	Üniversite	343	235,49	1,129	0,569
	Yüksek Lisans	127	246,54		
	Doktora	5	193,60		
Tutum	Üniversite	343	239,23	0,621	0,733
	Yüksek Lisans	127	236,51		
	Doktora	5	191,50		
Algı	Üniversite	343	237,36	0,373	0,83
	Yüksek Lisans	127	241,05		
	Doktora	5	204,30		
İlgi	Üniversite	343	232,96	1,714	0,424
	Yüksek Lisans	127	251,41		
	Doktora	5	243,10		

Eğitim grupları açısından bakıldığında harcama, tutum, algı ve ilgi boyutlarından hiçbiri eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 14: Mali Müşavirlik Ofisinde Çalışma Durumu Açısından Mann-Whitney U Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	N	Ortalama sıra	Mann-Whitney U	p
Harcama	Evet	251	242,83	26899,000	0,417
	Hayır	224	232,58		
Tutum	Evet	251	229,69	26025,500	0,161
	Hayır	224	247,31		
Algı	Evet	251	239,26	27796,000	0,832
	Hayır	224	236,59		
İlgi	Evet	251	225,41	24952,000	0,033*
	Hayır	224	252,11		

*0.05 için anlamlı farklılık

Harcama, tutum ve algı boyutları mali müşavirlik ofisinde çalışma durumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiş ancak ilgi boyutu ile anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Ortalama sıra değerlerine bakıldığında mali müşavirlik ofisinde çalışmayan katılımcıların ilgi boyutuna daha olumlu yanıtlar verdiği görülmektedir.

Tablo 15: Katılımcıların Finansal Okuryazarlık Alt Boyutları Arasındaki İlişkiyi Belirleyen Korelasyon Analizi Sonuçları

		HARCAMA	TUTUM	ALGI	İLGİ
HARCAMA	r	1.000	-.005	.449(**)	.077(*)
	p	.	.868	.000	.017
	n		475	475	475
TUTUM	r		1.000	.095(**)	.327(**)
	p		.	.003	.000
	n			475	475
ALGI	r			1.000	.060
	p			.	.070
	n				475
İLGİ	r				1.000
	p				.
	n				

**p<0.05; *p<0.01

İlişki analizlerinden görüleceği üzere; harcama alt boyutu arttıkça algı boyutu %44.9 pozitif yönde artmakta, ilgi boyutu ise %7.7 pozitif yönde artmaktadır. Harcama ve tutum arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Tutum alt boyutu algı boyutunu %9.5 arttırmakta, ilgi boyutunu %32.7 arttırmaktadır. Algı boyutunun ilgi boyutu ile anlamlı ilişkisi yoktur.

4. SONUÇ

Çalışmada; mali müşavir adaylarının finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarının cinsiyet faktörü, yaş faktörü, eğitim durumu faktörü ve mali müşavirlik ofisinde çalışma durumu faktörü gibi faktörlere göre farklılık gösterip göstermediği inceleme konusu olmuştur.

Sonuç olarak anketin uygulandığı mali müşavir adaylarının harcama, tutum ve ilgi boyutları kadın ve erkek arasında anlamlı bir farklılık göstermemekte iken algı boyutu anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Harcama, tutum, algı ve ilgi boyutlarından hiçbiri yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Eğitim grupları açısından bakıldığında harcama, tutum, algı ve ilgi boyutlarından hiçbiri eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Harcama, tutum ve algı boyutları mali müşavirlik ofisinde çalışma durumları arasında istatistiki ve anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. İlgi boyutu ile mali müşavirlik ofisinde çalışma durumları arasında istatistiki ve anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

İlişki analizine bakıldığında ise harcama alt boyutu arttıkça algı boyutu %44.9 pozitif yönde artmakta, ilgi boyutu ise %7.7 pozitif yönde artmaktadır. Harcama ve tutum arasında ilişkiye bakıldığında ise aralarında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Tutum alt boyutu algı boyutunu %9.5 arttırmakta, ilgi boyutunu %32.7 arttırmaktadır. Algı boyutunun ilgi boyutu ile arasında anlamlı bir ilişkisi tespit edilememiştir.

Finansal okuryazarlık tutum ve davranışlar üzerine daha önceki yapılan çalışmalar incelendiğinde çalışmaların birçoğunun öğrenciler üzerinde yapıldığı, reel sektör çalışanları üzerine çok fazla çalışma yapılmadığı görülmektedir. Bununla birlikte, çalışmanın belirli bir çerçevede kalması amacıyla, katılımcılara yöneltilen ankette finansal düzenlemeler, finansal kurumlar, finansal araçlar ve finansal piyasalara yönelik bazı sorulara yer verilmemesi çalışmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Dolayısıyla, bu konuları da kapsayan daha geniş bir anket uygulaması daha kapsayıcı sonuçlar elde edilmesini sağlayacaktır.

Araştırma sonuçlarından reel sektörün diğer alanlarında çalışanların finansal okuryazarlık tutum ve davranışlar kapsamında harcama, tutum ve algı boyutlarının incelendiği araştırmalar yapılması önerilebilir. Ayrıca bu çalışmadan; mali müşavir adaylarının yönetilmesinde, rehberlik ve koçluk gibi birtakım destekleyici uygulamaların geliştirilmesinde, finansal okuryazarlık tutum ve davranışların gerek mali müşavir adaylarının gerekse bağlı oldukları organizasyonların performanslarının olumsuz yönde etkilenmemesi için başta kariyer yönetimi ve işe alım olmak üzere ücret ve ödüllendirme, eğitim ve gelişim gibi insan kaynakları uygulamaları geliştirilmesinde yararlanılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Ada, Ş., (2017), Sağlık çalışanlarının kişisel finans ile ilgili tutum ve davranışları: kahramanmaraş ilinde bir araştırma, Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi, Sayı: 14, 186-198.
- Alkaya, A., & Yağlı, İ., (2015), Finansal okuryazarlık - finansal bilgi, davranış ve tutum: nevşehir hacı bektaş veli üniversitesi iibf öğrencileri üzerine bir uygulama, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 8 Sayı: 40, 585-599.
- Almenberg, J. & Anna D. (2015), Gender, stock market participation and financial literacy, Economics Letters 137, 140-142.
- Barış, S., (2016), Finansal okuryazarlık ve bütçeleme davranışı: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma, TE-SAM Akademi Dergisi, Temmuz, 3(2), 13-38
- Chen, H., & Volpe, R. P., (1998), An analysis of personal financial literacy among college students, Financial Services Review, 7(2), 107-128.
- Coşkun, S., (2016), Üniversite öğrencilerinin finansal davranış ve tutumlarının belirlenmesi: finansal okuryazarlık algıları üzerine bir araştırma, İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 7, 2257-2258
- Costello, A. B., & Osborne, J. W. (2005). Best practices in exploratory factor analysis: four recommendations for getting the most from your analysis. practical assessment, Research & Evaluation, 10(7), 1-8.
- Çokluk, Ö. S., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, S. (2012). Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: spss ve lisrel uygulamaları. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Elvan Öztürk, E., & Demir, Y., (2015), Finansal okuryazarlık ve para yönetimi: süleyman demirel üniversitesi akademik personel üzerine bir uygulama, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ekim, 113-134.
- Danes, S. M. & Haberman, H. R. (2007). Teen financial knowledge, self efficiency, and behavior: a gendered view, association for financial counseling and planning, Journal of Financial Counseling and Planning, 18(2), 48-60.
- Sezer, D., & Gümüş, U., T., (2016) , Finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma, Kara Harp Okulu Bilim Dergisi, 26 (2), 1-37.
- Er, B., & Çetintaş, M., (2018), İşçilerde finansal okuryazarlık: finansal bilgi, tutum ve davranış eksenli bir araştırma, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü e-dergi Cilt 1 - Sayı 2, 61-71
- Fatoki, O. (2014). The financial literacy of non-business university students in south africa. International Journal of Education and Science, 7(2). 261-267.
- Gökmen H. (2012), Finansal okuryazarlık. İstanbul: Hiperlink Yayınları; s. 24
- Homan, H. S. (2015). Comparative study of student financial literacy and its demographic factors, Atlantis Press.
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S., (2008), Planning and financial literacy: how do women fare?, American Economic Review: Papers & Proceedings, 98/2, 413-417.
- Klein, M. L., & L. Schmid (2009). The impact of financial literacy education on subsequent financial behavior, Journal of Financial Counseling and Planning, 20(1), 15-24.
- Özer, Ö., (2019), Finansal okuryazarlığın incelenmesi: sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinde bir uygulama, ACU Sağlık Bil Dergisi, 10(2):253-259
- Özdemir, A., Temizel, F., Sonmez, H., & Er, F., (2015), Financial literacy of university students: a case study for anadolu university, Turkey, International Journal of Management Economics and Business, 11/24, 97- 110.
- Sarıgül, H., (2015), Finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeği: geliştirme, geçerlik ve güvenilirlik, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi - Cilt:13 Sayı:1, 200-218.
- Ünal, S., Düger, Y. S. (2015), Akademik personelin finansal gönenç hâli ile finansal davranış eğilimi arasındaki ilişkiye yönelik ampirik bir araştırma, Abant İzzet Baysal Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11/1, 213-226.
- Van R.,M., Lusardi A., & Alessie R., (2011), Financial literacy and stock market participation, Journal of Financial Economics 101(2), 449-472.